

עיתון

הטעם הסיפורתי של רבין * מחזה של עמוס קינן
 על דויד בן-גוריון * הכותרת הנאצית של עיתון
 ארץ-ישראל השלמה * העירייה כמו"ל של גראפומנים

אשר ריבין

יליזא שטרייכר

עמוס קינן

יצחק רבין

האריה, שנכתב במחצית שנות ה-50, בעיברית, טרם זכה בהצגה של ממש בארץ, וזאת למרות שהוצג בכחצי-יוריסר ארצות-נוסחו המלא פורסם בלטר נובאל של מוריס גאדו בצרפתית, וכן באנגלית, באיטלקית ובפולנית. בצד מחזהו של קינן מצוי מאמרו של גידעון עופרת על המחזה, שבו הוא כותב: „בהאריה, האשה היא גם האם וגם המתמסרת לאקט המיני. האשה היא הורח של התינוק — שהוא דמות המנהיג הלאומי במחזה — אך היא גם הנענית לפיתוי המיני של המנהיג ושל הנהג בשתי סצינות שונות.“ ובמקום אחר כותב עופרת במאמרו: „...בהאריה קיימת עדיין בחוקה ההערצה לבן-גוריון, האריה (שהוא התינוק) וכל אקט העויבה מלווה במשבר גדול...“

עלידי פירסום מחזהו של קינן, קיימו עורכי פרוזה צדק היסטורי כלפי החשוב והמקורי שבמחזאים הישראליים. עכשיו מקננת תיקוה, שפרנסי התיאטרון הציבורי בארץ ימצאו מנוחה מקריאת פינטראלבימילר וכו', עלימנת לקרוא את מחזהו של קינן, ואולי אפילו כדי להצדיק את קיומם ולהציג את המחזה הזה.

כן מתפרסם בגיליון זה סיפור מאת יוסף מונדי, המעלה כמה סימני-שאלה לעבר הפרואיקטים המקצועיים של הסיפורת העיברית העכשווית — שאלות המתמקדות בערך הפרוזה שלהם.

בפרוזה מצויות גם יצירות של יוצרים צעירים ובתי-מכורים, דבר המעיד על פתיחות עורכיו. בכלל, עיתון לסיפורת שהצליח בשני גיליונות להביא מיצירות פנחס שדה, יונתן רטוש, יונה וולך, דויד אבידן, יוסף מונדי, אביגדור המאירי, עמוס קינן וגבריאל מוקד, עיתון כזה הוא יצגני ביותר לגבי הסיפורת העברית.

נאדות באוזני המבקר

14 מענקים להוצאה-לאור הוענקו עלידי קרן תל-אביב לסיפורת ולאחנות. בין מקבלי המענקים **ש. שירם** (שיר לפקדי מדינת-ישראל); **בנימין גזאי** (סדום טיט); **אייל מגד** (פנגליש פואטרי); **יפה צינע** (? ואחרים, ארבעה מענקי-יצירה נוספים הוענקו עלידי הקרן לחדווה **הרכבי**, **פמי מיכאל**, **עוז רבין** ו**ירם קניוק**. מהפרכת חצרי התרחשה בין כחלי פאן קלוב הישראלי, ובמהלכה הודחו הסופר **אהרון מגד** ועסקי-סיפורת **שמאי גולן** ממישלת, סופרי ישראל' לקונגרס פאן הקרוב. במקומם נקבעו **חיים תורן** ו**א. ב. יפה** לייצג את הסיפורת העיברית בקונגרס. אמר על מינוי זה משורר ירושלמי בולט: „חיים תורן ייצג את הסופרים המתים, ואילו א. ב. יפה יישא את קולם של הסופרים שאינם כותבים.“ בעיתון התנועה למען ארץ-ישראל השלמה, זאת הארץ, הופיעה כותרת הראויה לעיתון הנאצי דר שטרומר של הגאוליטר יליוס שטרליכר, הכותרת „ערבי נשאר ערבי“ מתנוססת באותיות של קידוש-לבנה מעל לתרגום השיר „אפשר לתת שהות, אבל לעולם לא נשכח“ של **סמיה אל-קאסם**. באותו גיליון מצוי פיומן בעל הכותרת „החמור“ מאת המשורר **יהושע טן-פי**. הפיומן עוסק ב**שלמה אבינרי**, מנכ"ל משרד החוץ. טן-פי המשורר הוא הכתב הפרלמנטרי של הארץ, שם הוא חתם בפסבדונים **יהושע טירה**. סופרים רבים, שפתחו ביום ה' האחרון את הדף הסיפורתי של הארץ, שמחו שלא למצוא בו את הכתובת: „עורר: יורם ברונובסקי“. אלא שלאכתבתם **יורם ברונובסקי** לא פוטר ממישרתו אלא יצא לחופשה, ואת מקומו תפס זמנית **יהושע קנז**. אחת המצעות הגדולות בקריית-ספר בעשתינוסוף הארץ על ידי **דורון רוזנבלום**, וזו הוטחה בד"ר **גדעון עופרת**, המתמסר לאמנות מושגית. רוזנבלום מסיים עמרת: „...אך הנה אני רואה אצל גדעון (מסיבות פרובוקטיביות רב-חושיות) עופרת, כי ביום א' הקרוב תפתח בבית-האמנים בתל-אביב, תעורר/ מבוט זה, וכלי ציפיה דרוכה לבאות. סוף-סוף אווכה (ואדווח לכם) אם זוהי בדייה, או לא — אחת זלתמד! (ההכנות לתערוכה בעיצומן: האמנים לשים בצק, מכינים לבקווי-חלב, המתגוששים הגרוזינים מחממים את שריריהם, ומישהו אולי מתכוונן להופיע במופע של נאדות, מול אוזנו הכרוייה של המבקר-הדוקטור. למדינתנו הקטנה יש כבר דוקטור לזה, אם לא חוג באוניברסיטה).“ דומה שהתקפה זו לא תעבור בשתיקה, וצפויה התכשורת רב-עיתונית בין דורון רוזנבלום לגידעון עופרת.

רבין מעודד אידיש

בחודש אוגוסט עומד להיערך בירושלים כינוס עולמי של סופרי-אידיש, בהשתתפות הסופרים יצחק בשביס-זינגר וחיים גראדה, העומדים להגיע מארצות-הברית (שעה שספק אם משורר חשוב כאהרון וארגליס יוזמן לכינוס מברית-המועצות). מטרת הכינוס היא לעסוק ברימום קרנה של סיפורת-האידיש בעולם. במהלך הכינוס יחולקו מענקי ראשי-המשלה לעידוד כתיבת יצירות באידיש.

גישתו של ראשי-המשלה, יצחק רבין, בתקופה האחרונה, לסיפורת ולתרבות, היא מפתיעה. מצד אחד הוא טוען שהמורים לא הגיעו להישגיהם של אנשי-הצבא. הוא מקים ועדה לשילוב חושבי ישראל הערביים. ואז הוא מחלק מענקי עידוד-יצירה באידיש, ולא בערבית.

סיפורת-האידיש אינה זקוקה לעידודו של יצחק רבין. היא היתה מעולה לפניו, ומן הסתם תהיה מעולה גם אחריו. רבין, שחשף לאחרונה בציבור את טעמו הסיפורתי וציין לשבח ספר שריר-מלחמה גלויים של עמוס אטינגר, מצפה מן הסתם לטפח דור סופרי-אידיש, שיכתבו אשפה-סיפורתית דומה לזו של עמוס אטינגר, וכמה מניסלי סיפורת-הפלמ"ח הלוגמים לעיתים ברנדי במחיצתו של ראשי-המשלה.

אלא שאליה קוץ בה, משוררי וסופרי-האידיש למיניהם הינם אנארכיסטים מטיבעם ופורקיעול. גם שירתם פורקת-עול ועצמאית, והיא עלולה לשבור את מפרקתו הסיפורתית המדומה של ראשי-המשלה.

מכל מקום, ראשי-המשלה מבוזה את המורים, ולא את המערכת אשר מפעילה אותם. הוא מתעלם מקיומם של סופרים ערביים בישראל, הוא מרומם את עמוס אטינגר, וחש עצמו פטרון לסיפורת-האידיש של המחר. האם רוצה רבין להגביה את חומות הגויסה-תרבותי שהקימו קודמיו?

„פרוזה“

בנוף התרבותי בישראל, העמוס כיתביעת ריקנים, המסובסדים עלידי המיסוד, העטופים בנייר-כרומו מבריק ומלאי יומרות, גדל לאחרונה גידול-פרא לא-מסובסד, המופיע אחת בחודש, על נייר-עיתון פשוט, כאשר יחסו לסיפורת הוא תכליתי, וללא נוצות-טווס דהוייה-צבע.

בימים אלה ראה אור גיליון מס' 6 של הירחון פרוזה. יש בפרוזה שירה עיברית טובה, ללא שמן אקמאי, ופוליות לעבר כמה אפיפיורי-שירה שהמליכו-עצמם בתל-אביב בירת-השירה. למשל, השיר „קין“ מאת אשר ריבין, שבו כתוב בין השאר: „...על מצחו דולק כנורול / ודם אחיו עוד ביזיו וכתובת-קרקע / צעקה ארוכה שנסורי הדרך. / כה ערירי וסהרורי האיש קין / הולך וחי כמצורע בפרא עונו / נע ונד בארץ עם עיני בצורת...“

זוהי שירה מודרנית פשוטה, ללא יומרות, עם דימויים בעלי אחיזה במציאות. בגליון זה ניתן למצוא את שיריו של דויד אבידן, שעוררו גידול-פרא לא-מסובסד, עכשיו, שנערך לפני חודש בצוותא. במחזורי-השירים עשר תישדורות מלוויין-ריגול מתברר שפליגוננו הלשוני רב-העוצמה טרם קמו יורשים, והוא כותב: „אדוני אלוהינו אתה ידעת / שאנחנו לא יודעים דבר וחצי דבר / עשה לנו נס עכשיו שנדע כל מה שידעת / כל מה שנתדע כל מה שתחשוב כל מה שתרגיש / עשה לנו נס עכשיו שנוכל לעשות ניסים / למען עצמנו ולמען זולתנו ולמען אדוני אלוהינו / ואל תגביל אדוני אלוהינו את אפשרויותינו / יותר מאשר הגבלת את אפשרויותיך / ותן לנו עולם קטן משלנו / שנברא אותו בשישה ימים ולא ננוח / ביום השביעי יותר משיעית היום / ואל תרחם עלינו אדוני אלוהינו / רחם על הקטנים ועל השוטים / רחם על העמים ועל הארצות / ותן לנו כוח להיות אנחנו עצמנו...“

במרכז גיליון פרוזה מצוי הטכסט המלא של האריה, מחזה מאת עמוס קינן, מחזה בעל היסטוריה עצובה, הפורשת אך מעט מדלתם של הייהרוח במדינה.